

Förträfflig bok om mjukdelstumor er

Anders Rydholm, Hans-Inge Peterson. **Mjukdelstumor**er. 41 sidor. Göteborg: HIP Kirurgi-Konsult AB, 1995. Pris ca 150 kr. ISBN 91-972295-1-2.

Recensent: docent Andris Kreibergs, tumörcentrum, ortopediska kliniken, Karolinska sjukhuset, Stockholm.

Tillkomsten av denna handbok om mjukdelstumor er i rörelseapparaten torde vara motiverad av två viktiga omständigheter, dels svårigheten att tidigt detektera malignitet, dels osäkerheten om handläggningen vid misstänkt malignitet. Dessa omständigheter har sin förklaring i den låga incidensen och därmed den begränsade erfarenheten av dessa tillstånd hos gemene kliniker.

Boken kan sänka antalet sarkomfall

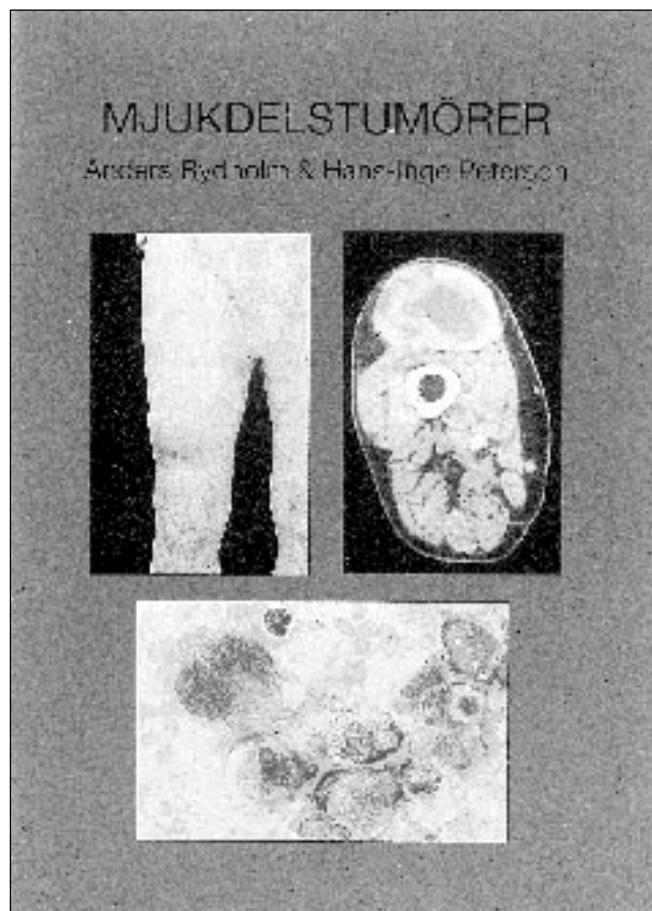
Till Cancerregistret rapporteras årligen drygt 38 000 fall, varav endast 200 utgörs av mjukdelssarkom i rörelseapparaten. För ytliga (subkutana) förändringar gäller att de är vanliga och nästan alltid benigna. Problemet för klinikern är att bland 1 000 ytliga tumörer identifiera de två sarkomen. För djupa (subfasciella) tumörer gäller att de ofta är symptomlösa och inte upptäcks förrän de blivit nästan decimeterstora, vilket vid sarkom är prognostiskt ogynnsamt.

Författarna söker med denna kortfattade (40 sidor) och lättlästa sammanfattning om mjukdelstumor er råda bot på dessa förhållanden. Boken riktar sig till allmänläkare och allmänkirurger, men också till plastikkirurger, ortopedier och dermatologer. Om dessa tog sig tid (< en timme) att läsa igenom denna bok, skulle antalet sarkomfall, som idag når specialisten sent eller efter felaktig diagnos/behandling, kunna reduceras väsentligen.

Fokuserar det kliniska

Boken är konventionellt strukturerad i tre huvudavsnitt, som redovisar tumörklassifikation/epidemiologi, diagnos och behandling/prognos. Klassifikationsdelen har sin förtjänst i en rad kliniskt handfasta uppgifter om typisk lokalisation och vanligaste makrofynd.

Det är uppenbart att förfat-

tarna bemödat sig att tona ned det akademiska anslaget för att i stället fokusera det praktiska och kliniskt relevanta för icke-specialisten. Detta avspeglas också i det att (tidig) diagnostik och initial handläggning inklusive remitteringsgång fått större utrymme än behandling, som vid misstänkt sarkom bör ombesörjas vid ortoped-onkologiskt centrum.

Om det senare råder idag internationell konsensus. Emellertid behandlas i Sverige en viss andel av mjukdelssarkomen fortfarande utanför etablerade ortoped-onkologiska centrum. Vårdinrättningar med högkompetenta företrädare för radiologi, cytologi/patologi, allmänkirurgi och ortopedi, som likafullt saknar betydande erfarenhet av sarkomfall, bör remittera till ortoped-onkologiskt centrum, vilket förtjänstfullt poängteras i boken.

En eloge för bildmaterialet

Vid noggrann läsning av detta alster är det svårt att finna några felaktigheter, inte heller några utelämnanden av väsent-

lig betydelse. Min enda kritiska synpunkt kan möjligen läggas på balansen i framställningen. Medan vissa väsentliga avsnitt, t ex behandling, redovisas stramt för att inte säga summariskt, redovisas andra, t ex det om cytogenetik, med rikhaltiga detaljer som endast torde vara av intresse för specialisten. Detta överskuggar inte bokens övriga förtjänster.

En särskild eloge skall författarna ha för det excellenta bildmaterialet, som upptar 15 av de 40 sidorna. Bilderna är av utmärkt kvalitet, kliniskt informativa och försedda med figurtext som lättfattligt redovisar tolkningen av en rad typfall.

Gedigen bok som bör spridas

På det hela taget utgör detta lilla häfte en gedigen, praktisk vägledning om mjukdelstumor er, som lätt ryms i fickan på läskarrocken. Jag föreslår att boken översätts till engelska för en vidare spridning än den inhemska, varvid författarna kan förvänta sig en rejäl pekuniär reventy förutom den honorära, som de väl förtjänar. •

Läsvärt om varicer

Hans-Inge Peterson, Bo Risberg. **Varicer. Diagnos och behandling**. 45 sidor. Göteborg: HIP Kirurgi-Konsult AB, 1996. Pris ca 150 kr. ISBN 91-972295-0-4.

Recensent: biträdande överläkare Olle Nelzén, kirurgiska kliniken, Kärnsjukhuset, Skövde.

Variceroperation är ett av de mest frekventa ingreppen inom allmänkirurgin. Uppemot 20 000 operationer utförs per år i Sverige. Trots detta får man nog säga att varicerproblemet handlagts på kirurgins bakgård och som författarna skriver i ingressen »överlåtits till de yngsta och minst erfarna operatörerna, vilket ofta har medfört att ett primärt, inte adekvat ingrepp följts av flera ingrepp för s k recidivvaricer». Författarna understryker vikten av korrekt diagnostik för att kunna utföra ett kurativt ingrepp, dvs alla varicerpatienter kan inte opereras på samma sätt.

Lättläst i pocketformat

I boken, som har ett behändigt pocketformat, avhandlas allt ifrån patofysiologi till diagnostik och behandling. Bokens första hälft behandlar extremitetsvaricer specifikt och på resterande sidor avhandlas varicerassocierade tillstånd som djup venös insufficiens, venösa bensår, vulva och bäckenvaricer samt varicocele.

Ett kapitel tillägnas glädjande nog ett sällan diskuterat område, nämligen lymfödem, som i detta sammanhang är viktigt från differentialdiagnostisk synpunkt. Avslutningsvis presenteras de vanligaste kärlmissbildningarna, varav några är associerade med varicer, men kräver speciell handläggning och är därför viktiga att kunna identifiera. Bokens innehåll är väl uppdaterat, och den innehåller även en kort litteraturlista för den vetgirige. Överlag är boken lättläst, vilket underlättas av färgillustrationer och faktarutor.

Dopplerdiagnostik förordas

Äntligen kan man konstatera att herrarna Trendelenburg och Perthe med sina »tourniquet»-test inte längre har någon plats inom diagnostiken. Författarna förordar i stället färgdopplerdiagnostik av alla vari-